

Aktualne teme s področja izobraževanja odraslih

Ali lahko vplivamo na prihodnost?

**Priporočila OECD za
učinkovito upravljanje izobraževanja odraslih**

Peter Beltram Andragoški center Slovenije

Ljubljana, **ponedeljek, 20. maja 2019**

Vsebina: OECD Strategija spretnosti

1.

OCENA STANJA SPRETNOSTI ZA SLOVENIJO 2017

<https://www.oecd.org/skills/nationalskillsstrategies/Skills-Strategy-Diagnostic-Report-Executive-Summary-Slovenia-Slovenian.pdf> (povzetek)

OECD Skills Strategy Diagnostic Report: Slovenia 2017

<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264287709-en.pdf?expires=1558004749&id=id&accname=guest&checksum=FB86F8A5F2556B3F9ECCA807AC17CD43> (v celoti)

2.

IZBOLJŠANJE UPRAVLJANJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH 2018

<http://www.oecd.org/skills/nationalskillsstrategies/Skills-Strategy-Implementation-Guidance-for-Slovenia-Executive-Summary-Slovenian.pdf> (povzetek)

OECD Skills Strategy Implementation Guidance for Slovenia 2018

https://read.oecd-ilibrary.org/education/skills-strategy-implementation-guidance-for-slovenia_9789264308459-en#page6 (v celoti)

**Ali lahko vplivamo na prihodnost
na področju izobraževanja odraslih ?**

Strategija razvoja Slovenije 2030 (Vlada RS, december 2017)

1. ...

2. Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo

...

7. Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta

...

12. ...

„Zaradi neprekinjenega strateškega pristopa k razvoju in spremljanja doseganja razvojnih ciljev Slovenije **bo Vlada RS ustanovila svet za razvoj**, v katerega bodo vključeni predstavniki socialnih partnerjev, zasebnega sektorja, civilne družbe, strokovnih institucij, regionalnih in lokalnih skupnosti ter vlade.“(SRS)

Obstaja pa tudi **Stalna medresorska delovna skupina za razvojno načrtovanje** (Vlada, 2018) – (tudi za uresničevanje Agende 2030), ki jo sestavljajo predstavniki **10 ministrstev**.

Zakonodaja:

Zakon o izobraževanju odraslih

Nacionalni program izobraževanja odraslih

42. člen

(vsebina nacionalnega programa)

V nacionalnem programu se:

1. **opredelijo** cilji in kazalniki **nacionalnega programa**,
2. **določijo** prednostna področja **izobraževanja odraslih**,
3. **opredelijo** ukrepi **za zagotavljanje in izvajanje izobraževanja odraslih**,
4. **določi okvirni** obseg javnih sredstev **za področje izobraževanja odraslih**,
5. **določijo** ministrstva, **ki so nosilci posameznih ukrepov**, in način usklajevanja **pri uresničevanju ciljev**, ter
6. **opredeli** način spremljanja **izvajanja nacionalnega programa**.

Posvetovalno telo:

Koordinacija na področju izobraževanja odraslih (MIZŠ, 2015)

24 članov, predstavnikov:

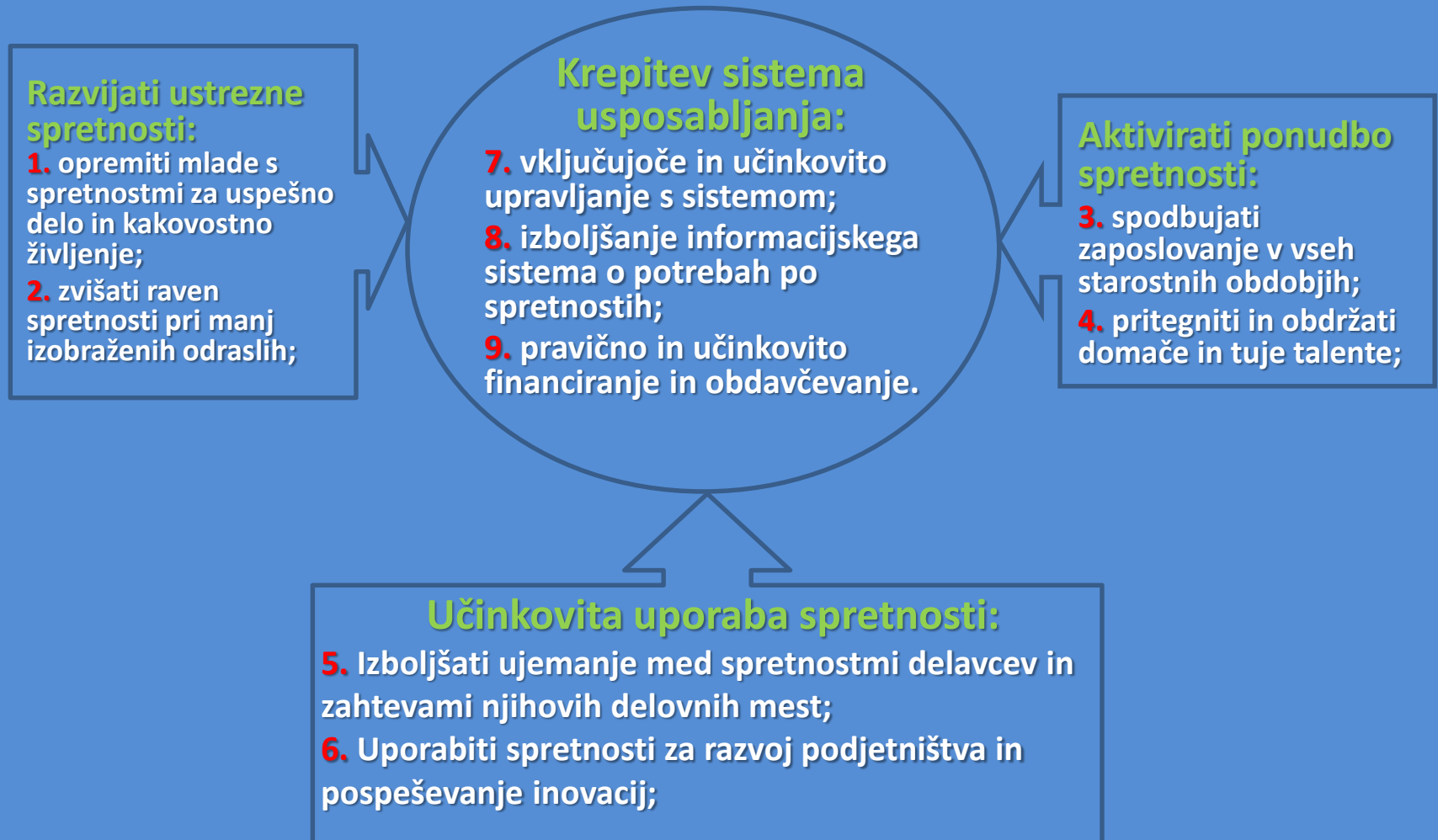
- ministrstev, vključenih v nacionalni program IO,
- javnih zavodov (ACS, CPI),
- SSIO,
- združenj izvajalcev,
- ADS,
- zbornic in delodajalcev,
- sindikatov (SVIZ).

1. OCENA STANJA SPRETNOSTI ZA SLOVENIJO

- oblikovanje projektne delovne skupine iz predstavnikov vlade in vključevanje deležnikov;
- več kot 60 posameznikov, vključno s predstavniki iz gospodarstva, trga dela, izobraževalnega sektorja, raziskovalnih inštitutov in vlade, se je udeležilo treh delavnic:
 1. na »Ocenjevalni delavnici« (7. aprila 2016) so pomagali prepoznati glavne izzive spretnosti;
 2. na »Diagnostični delavnici« (6. julija 2016) so opredelili temeljne vzročne dejavnike;
 3. na »Delavnici o izzivih na področju spretnosti« (6. oktobra 2016) so pregledali nacionalne in mednarodne primere dobrih praks.

Z aktivno udeležbo na teh dogodkih so deležniki dragoceno pripomogli k oblikovanju Poročila o oceni stanja spretnosti v Sloveniji.

9 izzivov

Razvijati ustrezne spretnosti:

1. opremiti mlade s spretnostmi za uspešno delo in kakovostno življenje

Priporočena področja za ukrepanje:

- Zagotoviti, da vsi srednješolci, vključno s tistimi v poklicnih programih ali iz ranljivih družbenih skupin, razvijejo visoko raven spretnosti za delo in življenje.
- Prilagoditi slovenski visokošolski sistem tako, da bo bolj odziven na trenutne in prihodnje potrebe trga dela.

2. zvišati raven spretnosti pri manj izobraženih odraslih

Priporočena področja za ukrepanje:

- Okrepiti prizadevanja za ozaveščanje in usmerjanje, da bi spodbudili in motivirali nizko kvalificirane odrasle osebe, da se vključijo v organizirane oblike učenja in s tem izboljšajo svoje spretnosti.
- Zagotoviti bolj prilagodljive načine učenja ter okrepiti sisteme priznavanja in potrjevanja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj in veščin.

Aktiviranje ponudbe spretnosti:

3. Spodbujanje zaposlovanja v vseh starostnih obdobjih

Priporočena področja za ukrepanje:

- Okrepiti spodbude posameznikom, da razvijejo svoje spretnosti, in spodbude delodajalcem za zaposlovanje.
- Odpravljanje dodatnih ovir za udeležbo na trgu dela za prikrajšane in ranljive skupine.
- Okrepiti in posodobiti službe za zaposlovanje, da bi povečali učinke pri doseganju mladih, ki niso niti zaposleni niti se ne redno izobražujejo (NEET).

4. Pritegniti ter obdržati domače in tuje talente

Priporočena področja za ukrepanje:

- Prilagoditi davčno zakonodajo, da bo delo v Sloveniji privlačnejše za visoko usposobljene posameznike.
- Visokokvalificiranim državljanom zunaj EU olajšali vstop na slovenski trg dela.
- Razširiti uporabo angleščine (tujih jezikov) v visokošolskih programih, da bi Slovenija postala bolj privlačna za mednarodne študente.

Učinkovita uporaba znanj:

5. V večji meri izkoristiti znanje in veščine ljudi na delovnih mestih

Priporočena področja za ukrepanje:

- Seznanjanje s primeri dobrih praks v slovenskih podjetjih in spodbujanje njihovega posnemanja.
- Spremljati in primerjati kako uporabo znanj zaposlenih v podjetjih sistemsko spodbujajo v drugih državah (tudi na primerih naših podjetij, ki so del proizvodnje preselila v tujino – off-shore).

6. Uporaba veščin za podjetništvo in inovacije

Priporočena področja za ukrepanje:

- Okrepiti prizadevanja za izvajanje reform slovenskega inovacijskega sistema, ki so predlagane v Raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011-20 in v Nacionalnem programu visokega šolstva 2011-20.
- Izboljšati podjetniških spretnosti in odnos do podjetništva.

Krepitev sistema usposabljanja v Sloveniji (1):

7. Vključujoče in učinkovito upravljanje s sistemom veščin

Priporočena področja za ukrepanje:

- Evalvacija delovanja vlade na ravni vključevanja deležnikov.
- Prizadevati si za medresorsko usklajevanje in sodelovanje.
- Povečati vključenosti lokalnih ravni pri oblikovanju in izvajanju politik na področju spretnosti.
- Povečati zmogljivost javnega sektorja in spodbujati učinkovito sodelovanje zainteresiranih strani pri oblikovanju ustreznih politik.

8. Omogočanje utemeljenih odločitev z izboljšanjem informacij o spretnostih

Priporočena področja za ukrepanje:

- Razviti celovitejši in zanesljivejši sistem ocenjevanja in vrednotenja znanja.
- Zagotoviti, da se informacije o sedanjih in bodočih spretnostih učinkovito posredujejo različnim uporabnikom.

Krepitev sistema usposabljanja v Sloveniji (2):

9. Pravično in učinkovito financiranje in obdavčevanje spretnosti

Priporočena področja za ukrepanje:

- Zagotoviti, da bo poklicno izobraževanje na vseh ravneh prejelo finančno podporo, ki bo pomagala učencem razviti močne splošne in tehnične spretnosti.
- Opredeliti finančno podporo, ki učinkovito spodbuja podjetja in odrasle, da vlagajo v razvoj spretnosti, zlasti pri nizko kvalificiranih odraslih.

2. IZBOLJŠANJE UPRAVLJANJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH (priporočila)

8 ukrepov:

Ukrep 1: Priprava celovitega nacionalnega programa izobraževanja odraslih

Ukrep 2: Okrepljen medsektorski nadzor in odgovornost v izobraževanju odraslih

Ukrep 3: Obogatitev odločanja in usklajevanja z visokokakovostnimi informacijami

Ukrep 4: Okrepitev medministrskega usklajevanja na področju izobraževanja odraslih

Ukrep 5: Okrepitev sodelovanja z občinami in med lokalnimi akterji

Ukrep 6: Krepitev sodelovanja vlade/ministrstev z deležniki na področju izobraževanja odraslih

Ukrep 7: Izboljšanje sodelovanja za ozaveščanje o izobraževanju odraslih

Ukrep 8: Izboljšanje sodelovanja za učinkovito financiranje izobraževanja odraslih

Ukrep 1:

Priprava celovitega nacionalnega programa izobraževanja odraslih

Nacionalni program naj določa prednostne naloge in cilje **za vse oblike in ravni izobraževanja in usposabljanja odraslih (financiranega z javnimi in zasebnimi sredstvi)**, pojasni glavne **vloge in naloge vsakega od sektorjev v izobraževanju odraslih** (in vlogo partnerstva med njimi), določi kazalnike uspešnosti in, če gre za financiranje iz javnih sredstev, odgovornost za izvedbo, **dopolnjuje druge glavne sektorske strategije in prispeva k doseganju ciljev SRS 2030 za izobraževanje odraslih.**

Ukrep 2:

Okrepljen medsektorski nadzor in odgovornost v izobraževanju odraslih

Vlada z ministrstvi naj okrepi zmogljivost in odgovornost **obstojećih nadzornih organov** za izobraževanje odraslih, da bi omogočila lažje usklajevanje in partnerstva med ministrstvi, občinami in deležniki. Za izboljšanje medministrskega in medsektorskega usklajevanja in partnerstev v izobraževanju odraslih naj vlada **uradno ustanovi in razširi pooblastila in članstvo v organu za IO** ter mu podeli nekatere pristojnosti glede odločanja o politiki in porabi sredstev za politiko izobraževanja odraslih. Za izboljšanje strokovnih nasvetov **naj vlada razširi pooblastila SSIO**, da bi lahko slednji svetoval organu za IO in vsem ministrstvom, ki so udeležena v ključnih fazah oblikovanja politike izobraževanja odraslih (oblikovanje, izvedba in presoja). Prav tako je potrebno **povečati število strokovnjakov s področja andragogike v SSIO**.

Ukrep 3:

Obogatitev odločanja in usklajevanja z visokokakovostnimi informacijami

Ministrstva, občine, socialni partnerji in drugi deležniki bi **morali izboljšati, povezati in bolje izkoristiti informacije za obogatitev odločanja in usklajevanja na področju izobraževanja odraslih.** To bi moralo vključevati izboljšane informacije o: potrebah po spretnostih in neusklajenosti na področju spretnosti (primerno razvrščene za izpolnjevanje potreb uporabnikov), dejavnostih in priložnostih izobraževanja in usposabljanja odraslih (vključno z vsemi oblikami formalnega in neformalnega izobraževanja in usposabljanja) in **rezultatih, ki jih dosegajo programi in ponudniki izobraževanja odraslih** (podprti z uvedbo vrednotenja na podlagi rezultatov za vse preverjene oblike izobraževanja in usposabljanja odraslih v Sloveniji, ki se financirajo iz javnih sredstev).

Ukrep 4:

Okrepitev medministrskega usklajevanja na področju izobraževanja odraslih

Vlada bi morala:

izboljšati ozaveščenost, spretnosti, priznavanje in zagotavljanje sredstev za usklajevanje v javni upravi, da bi tako okrepila sodelovanje znotraj in med ministrstvi;

izboljšati priložnosti za razvoj spretnosti za sodelovanje v javni upravi;

okrepiti **zahteve za učinkovito sodelovanje** in priznanje le-tega ter učinkovito zagotavljati sredstva za sodelovanje.

Kljub osredotočenosti na izobraževanje odraslih bi moral ta ukrep prispevati k izpolnitvi **ciljev SRS 2030** za **»učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve«**.

Ta ukrep bi moral omogočiti razvoj **sposobnosti javnih uslužbencev** za: **strateško upravljanje**, vključevanje raznolikih informacij v postopke odločanja in **sprejetje uporabniško usmerjenega pristopa** na področju izobraževanja odraslih.

Vlada bi morala preučiti tudi možnost razširitve tovrstnih učnih možnosti na občine in javne ponudnike, da bi podprla njihovo vlogo v izobraževanju odraslih.

Ukrep 5:

Okrepitev sodelovanja z občinami in med lokalnimi akterji

Usklajevanje med osrednjo vlado in občinami bi moralo biti učinkovitejše, da bi bila zagotovljena skladnost med nacionalnimi in lokalnimi politikami ter programi izobraževanja odraslih. Občine in drugi lokalni akterji bi morali okrepiti medsebojno sodelovanje, da bi izboljšali relevantnost, vpliv in stroškovno učinkovitost storitev izobraževanja odraslih.

Ukrep 6:

Krepitev sodelovanja vlade/ministrstev z deležniki na področju izobraževanja odraslih

Pri oblikovanju politike bi morali ministrstva, združenja delodajalcev in sindikati, ki so zastopani v ESS, pogosteje razpravljati o politikah, povezanih s spretnostmi odraslih in vseživljenjskim učenjem, ter mnenja predložiti vladi. Pri oblikovanju programa bi morali ministrstva, vladne službe, ponudniki, ki se financirajo iz javnih sredstev, odrasli v izobraževanju in delodajalci **učinkoviteje sodelovati za oblikovanje storitev izobraževanja odraslih, ki izpolnjujejo potrebe končnih uporabnikov.** Na ravni vlade bi morali zbirati točnejše podatke o spremljanju in zagotavljanju zadostne ponudbe prilagodljivih programov izobraževanja in usposabljanja ter potrjevanja predhodnega izobraževanja odraslih. Ta prizadevanja bi morala **biti osredotočena zlasti na formalni izobraževalni sistem** – šole, poklicne šole in visokošolske ustanove. Ministrstva, vladne službe in ponudniki, ki se financirajo iz javnih sredstev, bi morali bolj **sistematično izvajati uporabniško usmerjen pristop** tako, da bi **ciljne skupine odraslih in delodajalcev vključevali v pripravo storitev izobraževanja odraslih.**

Ukrep 7:

Izboljšanje sodelovanja za ozaveščanje o izobraževanju odraslih

Delodajalci in njihova združenja, sindikati, ministrstva, LU, MIC, centri za socialno delo (CSD), uradi ZRSZ, občine, šole, javni mediji in drugi bi si morali bolje **razdeliti odgovornost za ozaveščanje** o prednostih in možnostih izobraževanja odraslih. Ti akterji bi morali **utrditi sodelovanje** pri oblikovanju, financiranju in izvajanju akcijskega načrta za spodbujanje izobraževanja odraslih v Sloveniji. Akcijski načrt bi moral spodbuditi več odraslih k vključitvi v izobraževanja in usposabljanja, **delodajalce pa pritegniti k sponzoriranju le-teh**, kar bi izboljšalo kulturo vseživljenjskega učenja v Sloveniji. Akcijski načrt bi moral vključevati **nacionalno večpredstavnostno kampanjo za dvig splošne ozaveščenosti**, ki bi gradila na uspehu Tedna vseživljenjskega učenja. Akcijski načrt bi moral **dodeliti odgovornost posameznim sektorjem** in/ali vladnim službam za pomoč specifičnim ciljnim skupinam.

Ukrep 8: Izboljšanje sodelovanja za učinkovito financiranje izobraževanja odraslih

Vlada z ministrstvi, delodajalci in njihova združenja, sindikati in odrasli v izobraževanju bi morali bolj **systematično razdeliti, usmeriti in racionalizirati financiranje izobraževanja odraslih**. Ekonomsko Socialni Svet bi moral s podporo razširjenega organa za IO oblikovati dogovor o financiranju, ki bi določal, kako si bodo vlada, delodajalci in posamezniki razdelili stroške vlaganj v različne vrste izobraževanja in spretnosti odraslih.

Hvala za vašo pozornost !